

BERGISCHE
GLADBACH

14.6.2005

-

22.6.2005

1.DEŇ

14.6.2005

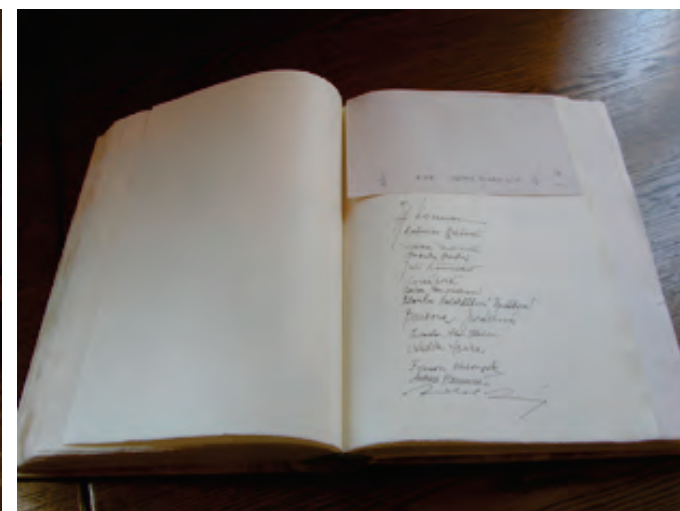
VERNISAGE / BUCH UND PLAKATKUNST AUS PRAG UND DEN BÖHMISCHEN LÄNDERN

2.DEŇ

15.6.2005

OFICIÁLNE PRIVÍTANIE U STAROSTU (KLAUS ORTH) V RADNICI BG

INŠTALÁCIA VÝSTAVY

ARTOTHEK

- Organizácia Kunstverband, (v Nemecku ich je 120)
- v BG bola založená pred 12timi rokmi
- má 180 členov, vlastní 1100 diel (najmä grafiku), členovia platia ročne 112€, zapožičanie umeleckého diela domov na 3 mesiace stojí 4€, pre firmy 70€ za rok (približne 10 firiem, ktoré si požičiavajú až 30 obrazov ako výzdobu do svojich priestorov)
- každý rok podnikajú niekoľkodenné exkurzie – výlet za výstavami a každoročne navštívia jedného umelca
- ½ diel je „na ceste“ (zapožičaná)
- nepredávajú žiadne diela
- všetky diela sú paspartované
- každé dielo má číslo, meno, rok
- diela sú triedené podľa formátov, nie podľa umelcov
- artoteka učí ľudí vážiť si originál, preto si chodia sem požičiavať diela
- niekedy majú až 140 objednávok za deň
- artoteka je otvorená 1krát do týždňa
- artoteka vlastní iba 5 objektov, jednoduchšie pre nich je kupovať grafiky
- pán Altmann po roku 1989 išiel na východ a zbieral grafiky z obdobia pred rokom 1989, dôležitá bola pre neho dokumentácia tohto obdobia
- knižnica v artoteke slúži iba prezenčne, knihy sa domov nepožičiavajú
- artoteka vlastní práce od 450 umelcov
- americkí umelci sú veľmi drahí
- Griffelkunst – sídlo v Hamburgu, porota vyhľadáva umelcov od ktorých kupuje diela, členovia združenia si vyberajú z diel a následne na to sa robia dodatočné tlače grafik, ktoré sú cenovo dostupné, 2krát do roka sa robia výstavy, takáto organizácia existuje iba v Nemecku

VEČER S HOSTITELMI

ALTE DOMBACH (PRIEMYSLOVÉ PAPIERENSKÉ MÚZEUM)

Rheinische Industriemuseum (rýnske priemyselné múzeum) Bergisch Gladbach sa otvorilo v lete 1999. Patrí k najväčším nemeckým špecializovaným múzeám na tému papier. Výstava k histórii a významu výroby papiera sa delí v historických budovách Alte Dombach a príľahlom vonkajšom okolí.

BUDOVA S MLYNOM

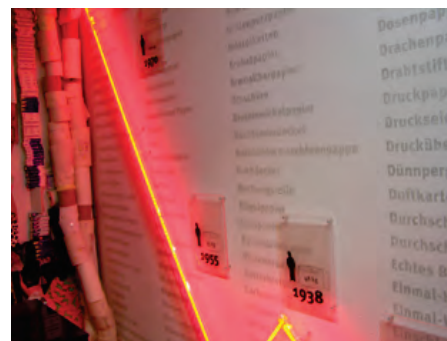
Papier v Alte Dombach sa vyrába od roku 1614. Od roku 1725 do roku 1830 v Dombach produkovali (čerpali) dva nezávislé podniky ručný papier. V roku 1830 získal obidva mlyny kupec z Düsseldorfu Jakob Maurenbrecht. V nasledujúcich rokoch zriadil papierenskú továreň Neue Dombach. V starých budovách sa pripravovali vlákna na ďalšie spracovanie.

V roku 1876 získala firma Zanders celú továreň Alte Dombach. Okolo roku 1900 definitívne prestala firma Zanders s produkciou papiera. Z budov sa stali ubytovne pre pracovníkov. V roku 1987 darovala rodina Zanders Feinpapiere AG a J. W. Zanders KG historické remeselnícke budovy Krajskému spolku Rheinland (rýnskemu kraju), ktoré tu vybudovalo stanovisko rýnskeho priemyselného múzea.

1 FOYER

Tu sa začína okružná cesta cez múzeum. Dostanete informácie o histórii a premene papierne na múzeum

2 SPOTREBA PAPIERA

Medzi rokmi 1800 a 1997 vzrástla spotreba papiera v Nemecku z 0,5 kg na 192 kg pre jednu osobu na rok. „Papierový kopec“ demonštruje dopad modernej produkcie papiera. Taktiež je tu vyznačený vývoj papierenského priemyslu.

3 PÍSMO

Pred 200 rokmi vedela písať len malá časť obyvateľstva. Dnes dokáže písať skoro

každý dospelý. Na konci vývoja je počítač, ktorý dokáže preložiť hlas návštevníkov na písmo a písomne zaznamenať ich vety.

4 LITERATÚRA A TLAČ

Od roku 1750 produkcia kníh a novín stále vzrastá – dnes predstavuje celková spotreba papiera na výrobu kníh, časopisov a novín 42% z celkovej produkcie papiera v Nemecku.

Múzeum informuje o výrobe a predaji kníh a časopisov od roku 1800.

5 SPRÁVA, RIADITEĽSTVO

V nemeckých kanceláriách sa spotrebuje 6% papiera.

6 REKLAMA

Najdôležitejším reklamný nosičom je papier. Der Anteil der Werbung am Wert aller in Deutschland hergestellten Druckerzeugnisse beträgt 60%.

7 OBALY

Od roku 1850 sa mení životný štýl s príchodom priemyslu.

Dnes sa v Nemecku využíva 39% papiera na výrobu obalových materiálov.

8 HYGIENICKÉ PAPIERE

V Nemecku pokrýva 6% papiera na výrobu hygienických papierov.

(Dôležitým produktom tejto oblasti je toaletný papier, ktorý je na trhu od roku 1875.)

10 DREVO A CELULÓZA AKO SUROVINA

Od roku 1850 je najdôležitejšou látkou na výrobu papiera drevo.

V expozícii majú stroj na spracovanie dreva – „drevobrúska“, rok výroby 1922.

11 HANDRY

Približne do roku 1870 sa papier vyrábal z handier.

Použiteľné boli len textílie vyrobené z prírodných vlákien. Pre produkciu papiera na jeden rok bolo potrebné mať odevy približne od 15 000 ľudí.

12 PRÍPRAVA VLÁKNINY

Od roku 1800 sa na prípravu vlákny používa trv. holander. Holander sa používal počas 150 rokov.

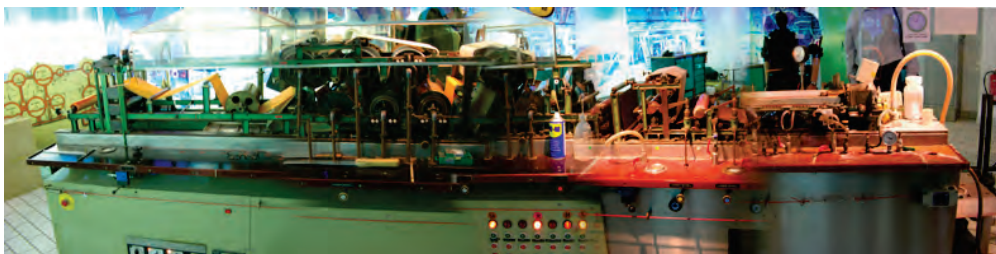
13 ČERPANIE

V múzeu sa dá vlastnoručne načerpať papier.

14 PAPIERENSKÉ STROJE

Od roku 1799 sa papier vyrába pomocou stroja. Od roku 1850 sa vyrábala papier široký 1,5 m a stroje vyrobili za minútu 20 m papiera. Na ukážku výroby strojového papiera majú v múzeu malý laboratórny stroj.

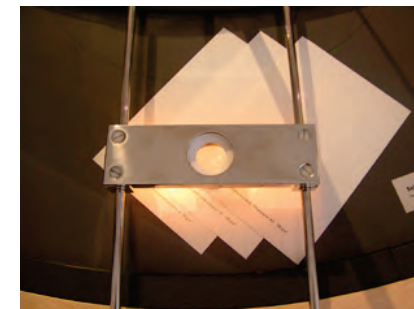

15 SUŠIARNE

16 GLEJENIE A HLADENIE PAPIERA

17 STÖBERKABINETTE

18 SKÚŠKY

19 PREDAJ

Okolo roku 1800 papieren vyrábala papier iba pre lokálne a regionálne potreby. V rokoch 1850 sa produkcia papiera rozšírila po celom Nemecku. Niektoré objednávky išli dokonca až za hranice. Od roku 1880 sa papier stále viac rozvíja a objednávky sa stávajú bežnými po celom svete.

19 PAPIEREŇ A TOVÁREŇ

20 PAPIERNE V BERGISCH GLADBACH

Od roku 1582 vznikajú v BG papierne. Strunderbach poskytuje výborné podmienky pre výrobu papiera, pretože dodáva dostatočné množstvo vody. Taktiež dobré podmienky pre výrobu papiera dopĺňa neďaleký Kolín, ktorý zabezpečuje obchodné podmienky. Jednu dobu produkovalo v BG až 8 papierní zároveň.

21 TOVÁRNICI

Majitelia papierne patrili do roku 1850 v BG medzi najvplyvnejších (dobře situovaných) ľudí. V súlade s ich životnými podmienkami mali vplyv na spoločenský život: prebrali politické úrady a angažovali sa v oblasti sociálnych vecí a kultúry. Továrnické rodiny v tomto období boli: Fues, Schnabel, Fauth, Müller, Koch a Zanders.

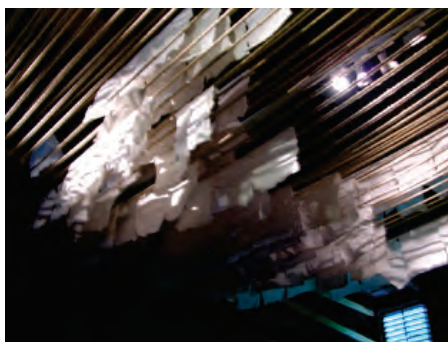
22 MLYNSKÉ KOLESO

Mlynské kolesá zabezpečovali papierňam energiu. Poháňali stupy a neskôr holandry. V Alten Dombach bolo najprv iba jedno koleso. Po rozdelení papierni po roku 1725 sa nainštalovalo druhé koleso. Kolesá sa nezachovali v originálnej podobe, dnešné koleso v Alten Dombach je iba rekonštrukciou pôvodného.

23 DOM NA SUŠENIE PAPIERA, POKLADŇA, SUVENÍRY

Dom na sušenie papiera v Alten Dombach pochádza z 18. storočia. Okolo roku 1802 dom novo zariadil papiernik Gustav Josua Müller. Povala dnes zostala bez väčších zmien. V dome sa dnes nachádza pokladňa a obchodík múzea. Nová prístavba ponúka priestory pre krátkodobé výstavy.

24 DOM PRE PAPIERNÍKOV / MUSEMSCAFÉ

Zamestnanci papierne žili v jednoduchých podmienkach. Čiastočne žili na pôde továrne. V roku 1809 žili v domoch pre papierníkov až štyri rodiny zároveň. Byty pozostávali z viacerých malých izieb: kuchyňa, obývačka, predsieň a spálne.

25 STAJNE

OKOLITÁ KRAJINA

26 SPOTREBA PAPIERA A PROSTREDIE

V roku 1997 bola spotreba papiera v Nemecku 192kg papiera za rok pre 1 osobu. Na výrobu tohto množstva je potrebné 4 240 litrov vody, 139kg dreva, 120kg starého papiera a 44kg rôznych prídavných materiálov ako krieda a chemikálie ako aj 760 kilowatt hodín energie.

Porovnanie spotreby papiera pre jednu osobu iných krajín: Američania spotrebujú 335kg, v niektorých afrických krajinách je spotreba papiera menšia ako 1 kg papiera pre osobu.

27 PFLANZENPFAD – (PFAD CHODNÍK)

Po roku 1850 sa stáva drevo najdôležitejšou súčasťou výroby papiera. V Nemecku sa najčastejšie používa smrek a buk. V Škandinávii a severnej Amerike sa popri týchto druhoch dreva spracováva aj borovica bohatá na živicu. V posledných rokoch sa v oblastiach južnej pologule stále častejšie používa na výrobu papiera drevo eukalyptus.

28 STROJE NA VÝROBU SUROVÍN

V oblasti bývalej čističky odpadových vôd sa dnes nachádzajú v rámci expozície štyri historické stroje na spracovanie surovín pre výrobu papiera: holander z roku 1888, Kollergang z roku 1919 na rozvláknenie starého papiera, Kugelkocher z roku 1925 na zmäkčenie a varenie handier a brúska na spracovanie drevoviny z roku 1921.

29 STROJ NA VÝROBU PAPIERA

Okolo roku 1810 zriadil Gustav Josua Müller v blízkosti Alten Dombach ďalšiu papiereň „Neue Dombach“. Müller bol inovačný podnikateľ. Po dlhoročnej práci skonštruoval stroj na výrobu papiera. V roku 1818 sa mu skutočne podarilo dať stroj do prevádzky. Tento prvý nemecký stroj na výrobu papiera však išiel iba skúšobne. Neue Dombach sa počas nasledujúcich rokov budovala na továreň. Od roku 1843 sa tu začína vyrábať papier pomocou stroja. Pre stavbu ďalšieho väčšieho stroja sa musela budova okolo roku 1870 prestavať. Od tejto doby má budova svoju dodnes nezmenenú podobu – typická fasáda architektonického štýlu 19. storočia. V roku 1876 prebrala firma Zanders Alte a Neue Dombach. V roku 1900 zastavila činnosť Alte Dombach, v roku 1930 Neue Dombach. V hale so strojom na výrobu papiera múzeum prezentuje tri stroje: Najväčší a najdôležitejší exponát múzea je 40 metrov dlhý papierenský stroj z roku 1889. Do roku 1991 produkoval denne 11 ton papiera. Po skončení jeho prevádzky ho v roku 1993 vystavili v múzeu. Dva ďalšie stroje prebralo priemyselné múzeum v roku 1990 od firmy z východného Nemecka.

Text preložený z brožúry Papiermühle Alte Dombach, Kurzführer.

- sprievodkyne Dr. Sabine Schachtner a Anette Schrick
- spotreba papiera na osobu za rok v Nemecku v roku 1800 bola 0,5kg, v roku 2003 bola spotreba 224kg na osobu za rok
- v roku 1700 vedelo písať a čítať len 2 – 4% obyvateľstva
- brúsky na drevo boli energeticky náročné preto ich vytlačila recyklácia
- povala s lanami na sušenie ručného papiera – v lete tu schli papiere 4 dni, v zime 2 týždne
- laboratórny holander z USA (výrobca David Reina Design, NY) stál 10 000 dolárov
- dva autorské papiere vo foyer od Franka Badura stály 6 700€ (vrátane adjustácie, tj. umiestnenie pod sklo s odsadením)
- pôvodne čerpali 3-6 tisíc hárkov papiera za deň
- malý papierenský stroj od firmy Bayer (pôvodne na overovanie výroby papierenských farbív) bol vyrobený v roku 1957, múzeu bol venovaný v roku 1999, šírka papiera je 20cm, rýchlosť 2-4 metrov za minútu
- malá čerpacia kaďa (priemer 80cm) je tvorená nerezovým valcom, je obložená dubovým drevom, dole pri zemi má zásuvku, hore s pevnou doskou, čo tvorí stupienok, ktorý je určený pre detských návštevníkov
- múzeum – je verejný podnik (štátna inštitúcia) pozostáva zo 6 múzeí
- múzeum Alte Dombach sa zaoberá históriou výroby papiera
- všetky múzea sú v starých fabrikách
- múzeum Alte Dombach bolo založené v roku 1999
- 1613-najstaršia budova – papierňa
- 1842 – 1. papierenský stroj v Alte Dombach
- v Bergisch Gladbach bolo 8 papierní, iba táto sa zachovala vďaka tomu, že bola postavená mimo mesta
- 1900 sa výroba zastavila, priestory sa začali používať ako ubytovne pre pracovníkov z mesta

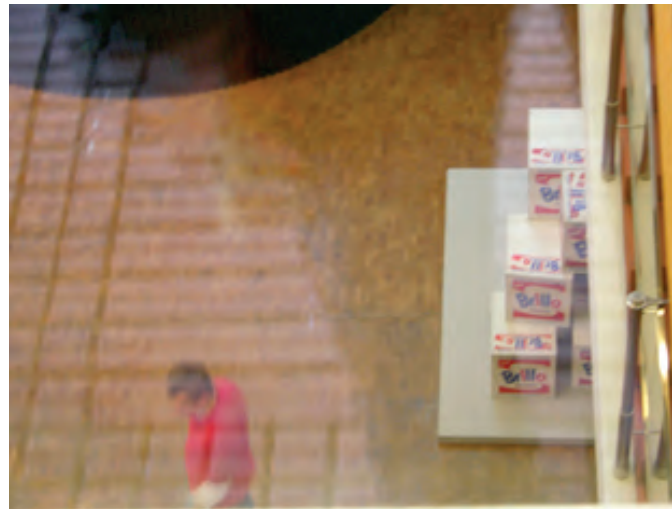
- 10 rokov sa priestory rekonštruovali, rekonštrukcia bola veľmi náročná pretože sa zachovalo len veľmi málo architektonických dokumentov
- spotreba papiera:
- 39% obalové materiály
- 42% tlač
- 6% písacie a kancelárske potreby
- 7% špeciálne papiere
- 6% hygienické papiere
- papier ako obal sa začína využívať až príchodom strojnej výroby papiera
- zo začiatku nebol obalový materiál myslený ako spotrebný materiál ale ako materiál, ktorý sa dá ešte na niečo použiť
- handry na výrobu papieroviny sa mleli 24 – 36 hodín
- od 17. storočia sa v Nemecku používali holandry
- do roku 1946 sa tu vyrábajú ručne čerpané papiere
- papierenský stroj umiestnený v expozícii vyrobí 70m papiera za minútu
- síta sa vyrábajú z olšového dreva
- múzeum ma 30 000 návštevníkov za rok
- papiere sa predávali do Kolína, Anglicka, Francúzska, USA
- papiere sa využívali pre medirytiny...
- nevýhodou papierne bola odpadová voda, z ktorej dostávali ryby choroby

KÖLN / KÖLNER DOM

KÖLN / MUSEUM LUDWIG

JOHN GERARD

- má 70 sít, sám si ich vyrába (rámy si necháva robiť) podľa anglického vzoru Barchmangreen (pôvodne sa vyrábali z mahagónu)
- predáva materiál pre knihárov (lintry, kózo, abaka, ľan-bielený), ktorý objednávajú u rôznych výrobcov napr. vo Filipínach
- v dielni má šikmú podlahu, aby voda odtekala
- na farbenie papieroviny používa kvalitné pigmenty (10 farieb)
- nefarbí v holandry ale vo vedrách
- pigmenty fixuje glejom
- tým, že pigmenty fixuje vo vláknach, papierovina nepúšťa farbu (voda ostáva čistá)
- v Hamburgu a Berlíne (u jeho asistent) existujú podobne dielne ako u neho
- o grafické papiere klesá záujem
- vo Švajčiarsku sú ľudia, ktorí sa živia výrobou ručného papiera pre bibliofilov...
- za jeden deň dokáže načerpať 60 – 80 papierov
- prijíma zákazky len do 500ks
- pripravená papierovina mu v zime vydrží 14 dní, v lete 7-10 dní
- jeho prvé práce boli koláže, potom začal papierovinu farbiť
- doteraz spravil 82 autorských kníh väčšinou v náklade od 3 – 50ks
- niektoré knihy robí vo vlastnej réžií, na iných spolupracuje s inými umelcami
- väčšina kníh je založená na texte
- leporelo: vždy strieda zlepené strany na jednej a druhej strane
- vždy si musí zohnať © od autorov
- vyberá si najkvalitnejších sádzačov, tlačiarne a knihárov
- v knihách má 3 ryle pre lepšie listovanie
- knihy predáva aj knižniciam: parížska, luxemburská knižnica....vlastnia jeho knihy
- papiere suší 7 dní, prekladá ich každý deň lintrami
- 27 rokov pracuje s papierom

- 1977-78 bol na stáži (štipendium) v Bonne
- 1985-92 mal v Berlíne papierenský ateliér (asistent Ulrich Gongolf, Druckwerkstatt der BBK, Marianneplatz 2, 10999 Berlin)
- v oblasti označovanej ako Eifel v roku 1992 kúpil sedliacku budovu starú asi 250 rokov, 10 rokov tu budoval svoj ateliér a obchod s potrebami pre výrobu ručného papiera
- v Nemecku sú tri inštitúcie zaoberajúce sa tvorbou ručného papiera:
 - 1) Museum Papiermühle Homburg (medzi Frankfurtom a Norinbergom)
 - 2) Werkstatt Ulrich Gongolf – Berlin
 - 3) Papierwerkstatt John Gerard im Eifel

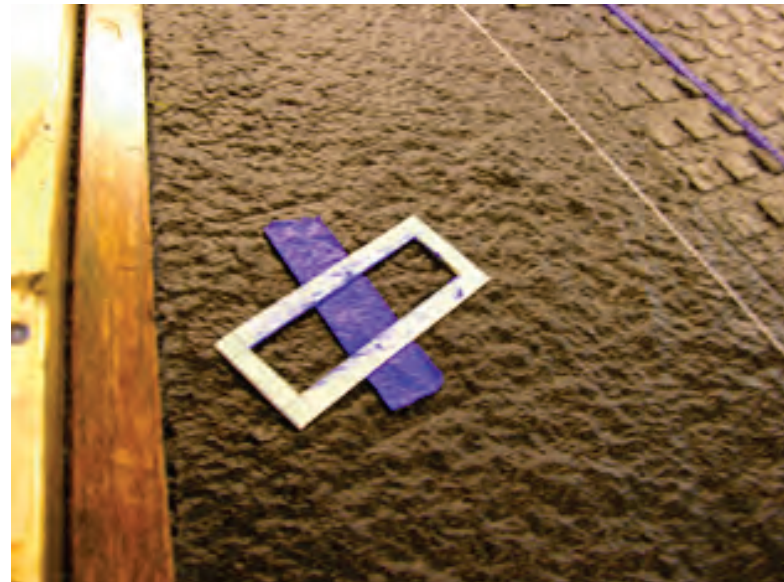
technológia:

- má 4 formáty plstencov
- má 70ks sít, niektoré sú z mahagónového dreva, pochádzajú z anglickej papierne Barchmann Green, ktorá skrachovala
- vlastní holander na 5 kg papieroviny + 140l vody, mletie trvá 3-8 hodín

autorské knihy:

- Schmerz (náklad 50ks + 10ks autorských, € 800), čerpanie papiera tri mesiace v Eifel, sadzba v Lipsku, tlač v Hamburgu, väzba v Berlíne
- Shakespeare: Colours Of Spirit (náklad 40ks, € 1200 jeden kus)
- malé bibliofílie – iba dva dvojlisty (tj. 8 strán: 1. str. titul, 3-4 str. text, 8. str. tiráž, náklad 130ks, € 25)
- predáva vlastné práce: koláže z vlastných papierov z roku 1984, € 2500, formát A1 z roku 2005 za € 1250, kruhové papiere, priemer 23 cm, € 100

ULRICH WAGNER

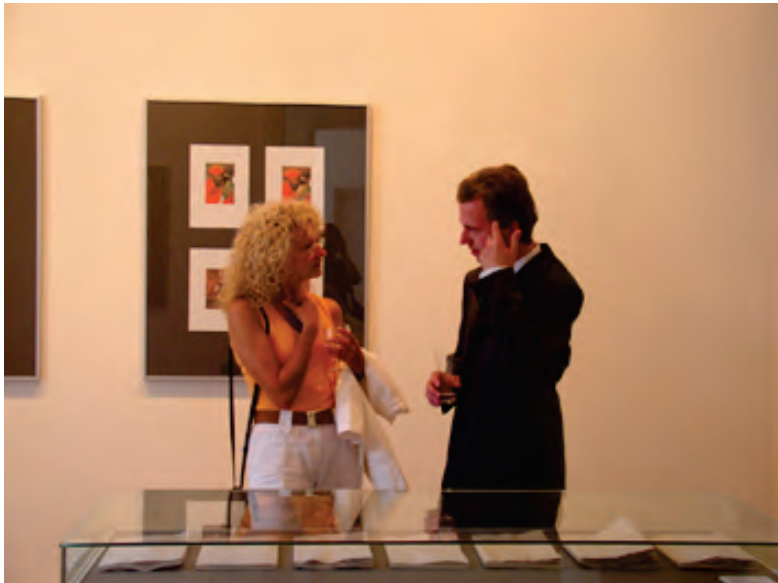
- aj napriek tomu, že pracuje s takým istým materiálom ako John Gerard, jeho práce sú úplne iné
- študoval umenie, začínal s keramikou, bol na stáži v Nórsku, potom študoval sochárstvo v Kolíne, Mníchove a Londýne
- 25 rokov pracuje ako umelec na voľnej nohe
- robí objekty – veľkoformátové ručné papiere, ktoré inštaluje do galerijných priestorov tak, že papier nainštaluje v celom priestore (aj strop), miestnosť vysvieti neónovým svetlo, niektoré časti papiera tak pôsobia „fosforovo“
- väčšinou sa pri práci pridáva architektonických pôdorysov, napr. práca z posledného obdobia sú autorské knihy, z jedného kusu papiera s pôdorysmi troch koncentračných táborov (náklad 10ks, ešte nemá spravené všetky)
- teraz pracuje s architektonickými pôdorysmi
- má ateliér aj v Kolíne
- stále hľadá nové kontakty
- najviac predá na veľtrhoch
- naposledy mal projekt v Mexiku, pol roka cestoval po Mexiku, tento projekt podporovala DAAD – nemecká organizácia pre medzinárodnú vedeckú spoluprácu (Deutscher Akademischer Austauschdienst)
- žije z predaja prác
- na obrovské sito vyleje 500l papieroviny, ktorú si necháva robiť v papieri Zerkal za výmenu svojho umenia, na site má pripravenú ražbu – z umelých hmôt šablóna, ktorú umiestni na sito alebo na sito s už naliatou papierovinou – túto šablónu vyplní papierovinou inej farby
- do papiera pridáva polyetylén aby sa vlákna nerozmiešavali s inými farbami
- autorské knihy robí s jedného papiera – na veľkom site má „značky“, ktoré rozdeľujú jednotlivé strany
- monumentálne papiere má podlepené plátnom
- papiere suší od stredu (ventilátorom) – preto zostane papier rovný
- pri nalievaní novej vrstvy na papier papier musí byť vlhký
- na začiatku jeho tvorby kreslil autorské knihy
- literatúra o tvorbe U. Wagnera a tvorbe umelcov zaoberajúcich sa Paper Artom: Kunsthandwerk und Design, Marec/April/2/2005
- papiere obrovského formátu robí na sitách s vákuovým odsávaním (sitá 3 x 1,5m sú napnuté na menších rámoch zo stropných podhládov)
- papiere schnú 1 deň až 2 týždne

6.DEŇ

19.6.2005

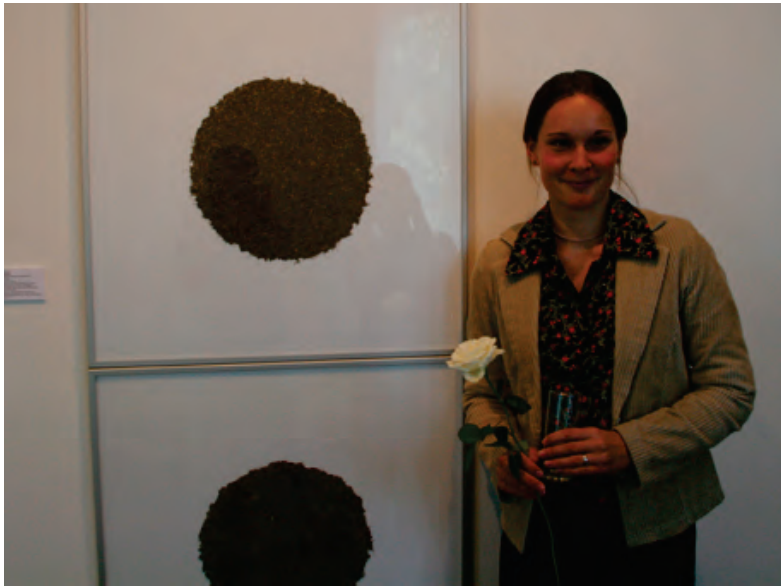
VERNISAGE / BLÄTTER UND BÜCHER / STÄDTISCHE GALERIE VILLA ZANDERS

7.DEŇ

20.6.2005

STIFTUNG ZANDERS / PAPIERGE SCHICHTLICHE SAMMLUNG

BENSBERG / MÚZEUM REMESIEL

KNIHÁRSKA A REŠTAURÁTORSKÁ DIELŇA

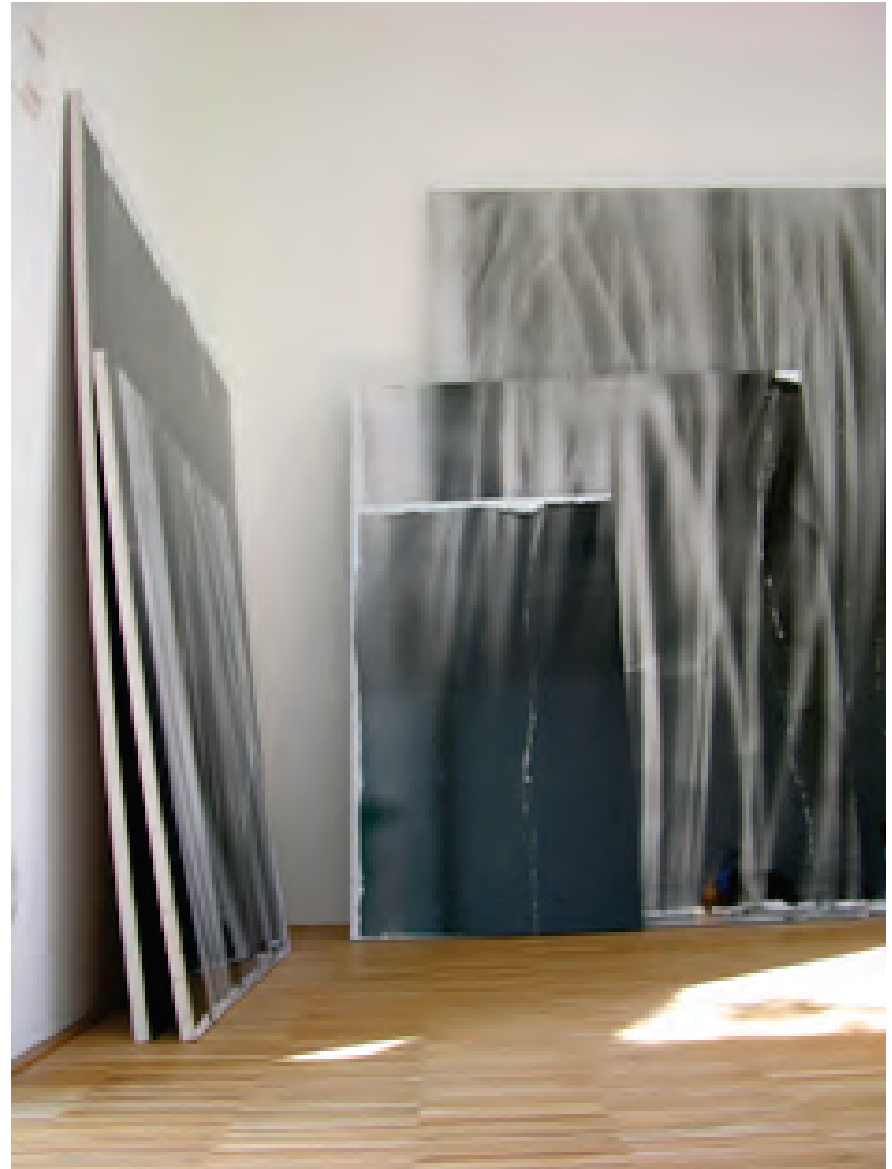

- paspartujú, viažu knihy, časopisy,
- prijímajú objednávky do 1000ks

DORO CORTS / MICHAEL WITTASSEK

ALTENBERG

8.DEŇ

21.6.2005

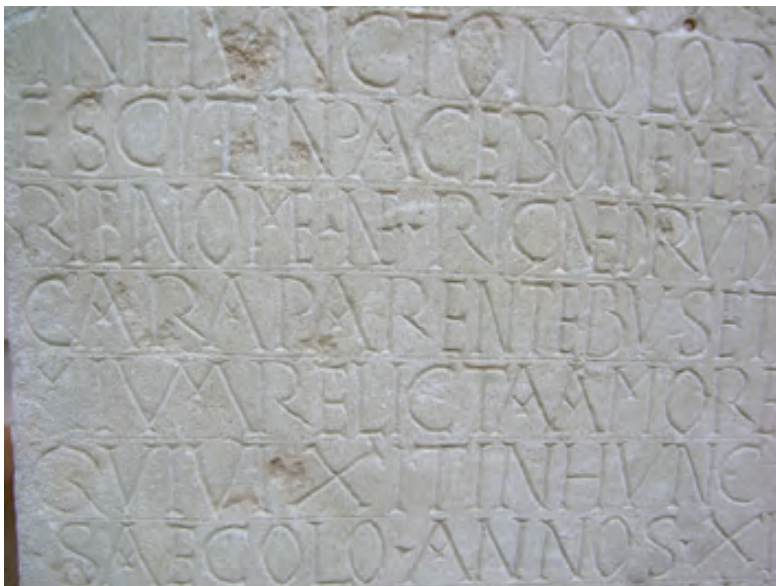
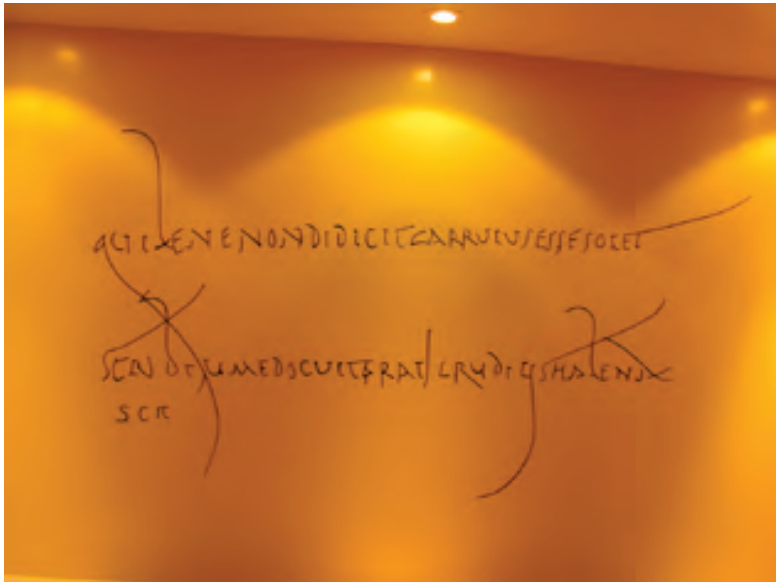

- 175 rokov sa vyrába papier pod menom Zanders
- od roku 2001 je partnerom firma m-real
- 20 000 000 ton – celková výroba papiera v Nemecku za rok
- Nemci sú na 3 mieste vo výrobe papiera
- produkujú prospekty pre automobilky, firmy – výročné správa, etikety na fľašiach francúzskych vín, obaly na parfémy..., dvojstranné papiere
- vyrobia 33 000 ton papiera za deň, čo predstavuje vývoz 50 kamiónov za deň
- druhá papierňa Zanders je v Durene – kúpili ju v roku 1965
- celá produkcia: obrat 5,5 miliard eur
- Zander je 100% sestra m-real
- 140 000 akcionárov z Fínska predáva drevo na výrobu papiera
- vlastní certifikát životného prostredia: ISO 14001 Umweltzertifikat
- dnes majú 1500 zamestnancov na oboch miestach
- vyrobia 40 000 ton papiera ročne
- 65% tovaru sa vyváža do USA, tam majú spotrebu 300 kg papiera na osobu za rok, Čína 9 kg papiera na osobu za rok, preto sa snažia exportovať na východ
- Fínsko je významná krajina výroby papiera (Nokia – vyrábali papier)
- M-real sa venuje „commercial printing“
- má 2500 strojov po svete
- PM3 je najmodernejší stroj na výrobu papiera (250 000 000 eur)
- 12% nákladov ide na energiu, preto majú vlastnú elektrárňu, ktorá by stačila pre celý Bonn
- vodu čerpajú z Berglandu, ešte pred výrobou ju čistia a po použití ju musia vyčistiť tak aby bola pitná
- drevo – za každý strom zasadia dva nové
- zellstof – dostávajú zo Švédska, Portugalska, Španielska
- majú jeden z najväčších skladov v Nemecku
- výroba sa kontroluje cez počítač, pracovníci sa k výrobe papiera dostávajú len

- minimálne, skoro všetko ovládajú pomocou počítača
- stroj PM3 vyrába šírku papiera 7,5 m rýchlosťou 1000 m papiera za minútu
- stroj dokáže vyrobiť papier s najnižšou gramážou 15g/m²
- v BG majú 4 stroje
- 180 000 ton papiera vyrobí jeden stroj za rok
- stroj na výrobu pauzáku vyrobí 10 metrov papiera za minútu – závisí od rýchlosti schnutia
- stroje väčšinou bežia 24 hodín, pracuje sa aj cez víkend, počas sviatkov sa stroje vypínajú a robia sa opravy
- 95% produkcie odchádza v podobe formátov, nie rolí
- 1 paleta váži 700kg
- vyrobia 1500 paliet za deň

RHEINISCHES LANDESMUSEUM BONN

„Tagesbuch“ z výstavy ateliéru papír a kniha v mestskej
galérii Villa Zanders v Bergisch Gladbachu spracovala
Slávka Pauliková, 2005